

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Тарих факультеті

Дүниежүзі тарих, тарихнама және деректану кафедрасы

Бекітілді

Тарих факультетінің Ғылыми кеңесінде

Хаттама № 2 «29 қыркүйек» 2025 ж.

Факультет деканы Байғұнаков Д.С.

«101101 Деректану және тарихнама»

ПӘНІНІҢ ҚОРЫТЫНДЫ ЕМТИХАН БАҒДАРЛАМАСЫ

«6B02205 Тарих» білім беру бағдарламасы

2-курс, күзгі семестр

5 кредит

Алматы 2025 ж.

Пәннің қорытынды емтихан бағдарламасын құрған: т.ғ.д., профессор Т.Ә. Төлебаев

«6B02205 Тарих» білім беру бағдарламасы негізінде әзірленген.

Дүниежүзі тарих, тарихнама және деректану кафедрасы мәжілісінде қаралды және ұсынылды

«_27_»_09_2025 ж., хаттама №_1_

Кафедра меңгерушісі Мырзабекова Р.С.

Оқыту және білім беру сапасы бойынша Бижанова М.Т..
акдемиялық комитеттің төрайымы

«_05_»_09_2025 ж., хаттама №_1_

КІРІСПЕ

«6B02205 Тарих» білім беру бағдарламасы бойынша бакалавриаттың білім алу бағдарламасын игеру жалпыға міндетті білім стандартына және академиялық саясатқа сәйкес, пәнді оқып игеру емтиханды тапсырудан тұратын қорытынды бақылаумен аяқталады. Қорытынды бақылауға бакалаврдың оқу бағдарламалары мен оқу жұмыс жоспарына сәйкес, пән бойынша білім алу процесін аяқтап тиісті балл жинаған студенттерге ғана жіберіледі. Емтихан академиялық күнтізбеде және оқу жұмыс жоспарында көрсетілген мерзімдерде өткізіледі.

Қанағаттанарлықсыз баға алған студенттерге осы кезеңдегі қорытынды бақылауды қайта тапсыруға тек ақылы түрде кредит төлеп, қайта оқу арқылы рұқсат етіледі. Апелляция беру қарастырылған. Емтихан нәтижесі бойынша қанағаттанарлықсыз баға алған студент қайтадан оқуға тіркеледі, егер емтиханнан 25-49 балл алса онда қайта тапсыру FX қайта тапсырылады. Қанағаттанарлықсыз баға алғаннан кейінгі берілген денсаулық жағдайына байланысты құжаттар қарастырылмайды.

Бағаны көтермелеу мақсатында емтиханды қайта тапсыруға жол берілмейді.

Емтихан сұрақтары тексерістен өтіп бекітіледі.

Бағдарлама «Универ» жүйесіне жүктелді.

I. Қорытынды емтихан бағдарламасын өткізу ережесі:

1. Емтихан жазбаша түрінде өткізіледі.
2. Емтиханның өтуін қадағалу – бақылау камералар, оқытушылардың кезекшілігі арқылы жүзеге асады.
3. Емтихан сұрақтарының жалпы саны – 9, әр емтихан тапсырушыға универ жүйесіндегі генерациялау негізінде 3 сұрақ беріледі.
4. Ұзақтығы - 2 сағат.
5. Студенттердің жазбаша жұмыстарын Емтихан Комиссиясы тексереді.

II. Қорытынды емтихан бағдарламасының регламенті:

1. Емтихан кесте бойынша өткізіледі.
2. Емтихан тапсыру ережесіне сай, докторант емтиханға 30 минут қалғанда аудиторияда болу керек.

III. Емтихан нәтижелері:

1. Мемлекеттік Емтихан Комиссиясы студенттердің жазбаша жұмыстарын тексерген соң, пән оқытушысы баллдарды «Универ» жүйесіне енгізеді.
2. «Универ» жүйесіндегі қорытынды тізімдемеге докторанттардың баллдары 48 сағаттың ішінде қойылады.
3. Емтихан нәтижелері бақылау камералардың нәтижелері негізінде қайта қаралуы мүмкін.

4. Егер студент емтихан тапсыру ережесін бұзса, студенттің емтихан нәтижелері жойылады.

ҚОРЫТЫНДЫ БАҚЫЛАУДЫҢ ТАҚЫРЫПТЫҚ БАҒДАРЛАМАСЫ

«Деректану және тарихнама» өзіндік ерекшелігі бар біртұтас жүйелі ғылым саласы. Деректанулық ұғымдар мен терминдер. Деректану теориясы және оның негізгі проблемалары. Деректердің типтік сыныпталуы: жазба, заттай, этнографиялық, фольклорлық, лингвистикалық, фотокино-құжаттар, фоноқұжаттар. Деректану тарих ғылымының негіздерінің бірі болып табылады.

Деректанудың пайда болып, қалыптасуының объективті алғышарттары мен ортақ заңдылықтары. Деректанудың ғылым саласы ретінде қалыптасуының негізгі кезеңдері. Деректанудың ұлттық мектебінің қалыптасуы және Қ.М. Атабаев еңбектері.

Деректердің пайда болуын “сынау” немесе сыртқы “сын”. Деректің шынайылық деңгейін анықтау немесе ішкі “сын”. Өкілеттілік проблемасы.

Тарихнаманың тарих ғылымындағы орны. Тарихнама және методология
Ежелгі парсы, қытай, грек зерттеушілері Қазақстан тарихы туралы. Тас және қола дәуірлерінің зерттелуі. Көне түркі дәуірі тарихи еңбектерде. Ертеортағасырдағы Қазақ тарихы туралы еңбектер
Шетелдік және отандық зерттеушілер ХІІІ-ХҮІІ-ғғ. Қазақ тарихы туралы. ХҮІІІ-ХІХ ғғ. Қазақ тарихы орыс зерттеушілері еңбектерінде. ХХ-ғ. басындағы ұлттық тарихи ойдың дамуы. Таптық-партиялық көзқарастардың орнауы және Қазақстан тарихы. Кеңестік кезеңдегі қазақ және дүниежүзі тарихын оқыту жүйесі. Тарих ғылымының ХХ ғ. ІІ-жартысында дамуы және біржақтылықтары

Тәуелсіздік кезеңдегі жаңа тарихи көзқарастар

ЕМТИХАНҒА ДАЙЫНДАЛУҒА ҰСЫНЫЛАТЫН ӘДЕБИЕТТЕР **Негізгі әдебиеттер:**

1. Атабаев Қ. Қазақ баспасөзі Қазақстан тарихының дерек көзі. (1870-1918 жж). Алматы: Қазақ университеті, 2000. – 358 б.
2. Атабаев Қ. Қазақстан тарихының деректанулық негіздері. – Алматы: Қазақ университеті, 2002. – 302 б.
3. Атабаев Қ. Деректану. – Алматы: “Қазақ тарихы”, 2007. -272 б.

4. Источниковедение: Теория. История. Метод. Источники Российской истории. Учеб. пособие. /И.Н. Данилеский, В.В. Кабанов, О.М. Медушевская, М.Ф. Румянцева./ – Москва: РАН, 2000. – С. 703.
5. Ковальченко И.Д. Методы исторического исследования. - Москва: Наука, 1987. – С. 440.
6. Салкынұлы С. Тұңғыш Президент және Қазақстан Республикасының тарихы. – Алматы: “Қазақ энциклопедиясының” Бас редакциясы, 2007. -240 б.
7. Смоленский Н.И. Теория и методология истории. - Москва: Академия, 2007. – С. 272.
8. Артыкбаев Ж.О. Казахское общество: традиции и инновации. Караганды, 1993
9. Артыкбаев Ж.О. История Казахстана в XIX веке. Караганды, 1992
10. Дулатова Д.И. Историография дореволюционного Казахстана. А., 1984
11. Мұхатова О.Х. Қазақстан тарихының тарихнамасы. А., 2016
12. Нұрпейісов К.Н. Алаш һәм Алашорда. А., 1994
13. Несипбаева К.Р. Англо-американская историография экспансии Российской империи в Средней Азии и Казахстане. А., 1998.
14. Есмағамбетов К.Л. Қазақтар шетел әдебиетінде. А., 1998.
15. Касымбаев Ж.К. История города Акмолы. А., 1995
16. Козыбаев И.М. Историография Казахстана: уроки истории. А., 1990
17. Қозыбаев М.Қ. Ақтандақтар ақиқаты. А., 1991.
18. Қойгелдиев М. Тұтас Түркістан идеясы және Мұстафа Шоқайұлы. А., 1997.
19. Омарбеков Т.О. Қазақстан тарихының өзекті мәселелері. А., 2001
20. Омарбеков Т.О. Омарбеков Ш.Т. Қазақстан тарихына және тарихнамасына ұлттық көзқарас. А., 2002
21. Төлебаев Т.Ә. Қазақстандағы капиталистік қатынастар туралы мәселені ғылыми негізде зерттеудің қалыптасуы. А., 2001
22. Төлебаев Т.Ә. XIX ғ. соңы мен XX ғ. басындағы Қазақстанның ауыл шаруашылығы мен өнеркәсібіндегі капиталистік қатынастар тарихнамасы. А., 2001
23. Төлебаев Т.Ә. XIX ғасырдың екінші жартысы мен XX ғ. басындағы Қазақстанға капитализмнің енуінің тарихнамасы. – А.: «Айдана», 2002. – 276 б.

Онлайн түрінде қолжетімді (университет кітапханасы):

1. Артықбаев Ж.О. Этнос және қоғам. Қарағанды, 1995.
2. Қасымбаев Ж.Қ. Хан Кене. А., 1993.
3. Төлебаев Т.Ә. Қазақстандағы капитализм: өткені мен бүгіні (тарихнамалық аспект). – А., 2014. – 250 б.
4. Төлебаев Т.Ә. XIX-XX-ғ. басындағы Қазақстанның экономикалық-әлеуметтік дамуының тарихнамасы. – А., 2015. – 175 б.
5. Төлебаев Т.Ә. Қазақстан тарихы мен тарихнамасының өзекті мәселелері. А., 2016.

Қосымша әдебиеттер:

1. Медушевская О.М. Современное зарубежное источниковедение. М.: Высшая школа. -1983. 137 с.
2. Макаров М.К. О принципах классификации письменных источников // Труды МГИАИ, - Т. 16. – Москва, 1961.
3. Пронштейн А.П. Методика исторического исследования. - Ростов-на-Дону, 1976. – С. 315.
4. Медушевская О.М. О проблемах классификации исторических источников // Советские архивы. – 1978. - № 5.
5. Сексенбаева Г.А. Методика работы с архивными источниками. - Алматы: АГУ, 1996. – С. 25.
6. Стрельский В.И. Теория и методика источниковедения истории СССР. - Киев: Издательство Киевского Университета, 1968, - С. 264.
7. Марғұлан Ә. Ежелгі жыр аңыздар. – Алматы: Жазушы, 1985. - 352 б.
8. Бөкейхан Ә. Таңдамалы. Бас ред. Р. Нургалиев. – Алматы: Қазақ энциклопедиясы, 1995. - 421 б.
9. Бекмаханов Е. Қазақстан XIX ғасырдың 20-40 жылдарында. – Алматы, 1994. – 416 б.
10. Сүлейменов О. Аз и Я. – Алматы: Жазушы, 1992. – 298 б

Интернет-ресурстар:

<http://www.rkcntidad.kz>
<https://adilet.zan.kz>
<https://elib.kaznu.kz>
<https://elibrary.ru>
<https://ieeexplore.ieee.org>

ҚОРЫТЫНДЫ БАҚЫЛАУДЫ КРИТЕРИАЛДЫ БАҒАЛАУ РУБРИКАТОРЫ

Пән: *Архивтану және құжаттанудағы ақпараттық жүйелер*

Форма: *жазбаша (оффлайн)*

Платформа: *Univer АЖ*

Критерийлер	Өте жақсы	Жақсы	Қанағаттанарлық	Қанағаттанарлықсыз
1-сұрақ	27–30 балл	20–26 балл	14–19 балл	0–13 балл
Ақпараттық жүйелердің теориялық негіздері мен архив ісіндегі орны	Архив ісі мен құжат айналымындағы ақпараттық жүйелердің ұғымдарын, түрлерін және даму кезеңдерін ғылыми негізде түсіндіреді; архивтік процестермен байланысын дәлелдейді.	Негізгі ұғымдарды дұрыс сипаттайды, бірақ кейбір байланыстар толық ашылмаған.	Терминдерді үстірт біледі, теориялық тұжырымдары әлсіз.	Ұғымдарды шатастырады, теориялық түсінігі жоқ.
2-сұрақ	27–30 балл	20–26 балл	14–19 балл	0–13 балл
ЭҚАЖ және архивтік ақпараттық жүйелерді талдау	ЭҚАЖ құрылымын және функцияларын нақты мысалдармен сипаттайды; ҚР заңнамаларын және стандарттарды орынды қолданады.	ЭҚАЖ мен архивтік жүйелерді сипаттайды, бірақ байланыстар мен мысалдар жеткіліксіз.	ЭҚАЖ элементтерін біледі, бірақ талдау толық емес.	ЭҚАЖ туралы түсінігі жоқ, мысал келтірмейді.
3-сұрақ	35–40 балл	25–34 балл	15–24 балл	0–14 балл

Ақпараттық технологияларды қолдану және қауіпсіздік мәселелері	Ақпараттық жүйелердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету тәсілдерін, деректерді қорғау мен шифрлаудың заманауи әдістерін сипаттайды; жасанды интеллект пен үлкен деректердің архив ісінде қолданылу мүмкіндігін талдайды; ғылыми қорытынды жасайды.	Технологияларды дұрыс сипаттайды, бірақ қолдану мысалдары шектеулі.	Технологияларды жалпы сипаттайды, бірақ талдау үстірт.	Тақырып бойынша білім мен түсінік көрсетпейді.
--	---	---	--	--